

ПИСАРЕНКО Георгій Степанович (30. 10(12. 11). 1910, х. Скрильники Кобеляцького пов. Полтавської губ., нині в межах с. Дрижина Гребля Полтавського р-ну Полтавської обл. — 09. 01. 2001, Київ) — фахівець у галузі механіки, матеріалознавець. Батько [Валерія та Георгія Писаренків](#). Доктор технічних наук (1948), професор (1950), академік НАНУ (1964). Заслужений діяч науки УРСР (1973). Державні премії УРСР (1969, 1980) та СРСР (1982) у галузі науки і техніки. Премія імені М. Крилова АН УРСР (1968). Орден «За заслуги» 2-го ступеня (2000). Закінчив Горьковський індустріальний інститут (нині м. Нижній Новгород, РФ, 1936). Від 1939 працював в Інституті будівельної механіки АН УРСР (Київ). Під час 2-ї світової війни 1941—43 — в евакуації у м. Уфа (Башкортостан, РФ): інженер-дослідник авіамоторного заводу № 26 та філії Центрального інституту авіаційного моторобудування (вирішував проблеми підвищення міцності авіаційних двигунів), викладач авіаційного інституту. Від 1951 — у лабораторії спецсплавів Інституту чорної металургії АН УРСР (Київ), на базі якої 1955 створено Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР (від 1964 — Інститут проблем матеріалознавства АН УРСР), де П. був завідувачем відділу високотемпературної міцності, керівником сектору міцності, заступником директора з наукової роботи. 1966 ініціював створення та очолив Інститут проблем міцності АН УРСР (Київ), від 1988 — його почесний директор. Головний учений секретар Президії (1962—66), віце-президент (1970—78) АН УРСР, голова Комісії космічних досліджень при Президії (1973—84) та Північно-Західного наукового центру (1981—88), радник Президії АН УРСР (від 1988). Наукову працю поєднував із викладацькою: 1952—84 — завідувач кафедри опору матеріалів, водночас 1952—56 — проректор із наукової

роботи Київського політехнічного інституту. На початку 1940-х рр. в Інституті будівельної механіки П. (разом із *С. Серенсеном*) здійснив ґрунтовні дослідження напружено-деформованого стану колінчастих валів суднових двигунів, 1951 розпочав роботу в галузі фізичного матеріалознавства. 1953 він організував лабораторію й створив експериментальну базу з газодинамічним стендом для вивчення матеріалів та елементів конструкцій у високотемпературному газовому потоці. Визначив критерії термодинамічної подібності та граничних станів матеріалів в умовах теплового навантаження в діапазоні температур 100...3000 К, моделюючи стан натурних елементів ракетно-космічної конструкцій при будь-яких режимах їх експлуатації. Результати використані для вирішення актуальних проблем атомної енергетики, газотурбобудування, авіаційної, ракетно-космічної техніки та ін. галузей машинобудування, зокрема рекомендації щодо підвищення міцності, надійності та довговічності роботи в екстремальних умовах термосилового навантаження враховані під час проєктування ракет. Багато фундаментальних досліджень не мали аналогів у світовій практиці. У творчому доробку — понад 800 наукових праць, зокрема понад 50 книг, монографій, підручників, багато з яких перекладено англійською, французькою, японською та ін. мовами. 1969 він заснував міжнародний науково-технічний журнал «Проблеми міцності», який під назвою «Strength of Materials» перевидають у США, 1980 організував Секцію вивчення аномальних явищ при Науково-технічному товаристві радіотехніки, електроніки і зв'язку. 2001 на адміністративному корпусі Інституту проблем міцності НАНУ встановлено меморіальну дошку П. 2002 ім'я вченого присвоєно цьому Інституту, де також відкрито його меморіальний музей, і малій планеті № 20 963. У 2007 Президією НАНУ засновано премію імені Г. Писаренка.

Основні праці

Колебания упругих систем с учетом рассеяния энергии в материале. К., 1955; Статистичні теорії міцності та їх застосування до металокерамічних матеріалів. К., 1961 (співавт.); Рассеяние энергии при механических колебаниях. К., 1962; Прочность материалов при высоких температурах. К., 1966 (співавт.); Колебания механических систем с учетом несовершенной упругости материала. К., 1970; Деформирование и прочность материалов при сложном напряженном состоянии. К., 1976 (співавт.); Соппротивление материалов: Учеб. 4-е изд. К., 1979 (співавт.; багаторазово перевиданий багатьма мовами);

Прочность материалов и элементов конструкций в экстремальных условиях: В 2 т. К., 1980 (співавт.); Степан Прокофьевич Тимошенко: 1978—1972. Москва, 1991; Нарис з історії розвитку механіки в Україні за роки існування Академії наук 1918—1994 рр. К., 1995; Справочник по сопротивлению материалов. 3-е изд. К., 2008 (співавт.); Избранные труды. К., 2010.

Рекомендована література

1. Георгий Степанович Писаренко: Указ. лит-ры. 1980;
2. Георгий Степанович Писаренко: Биобиблиография. 1990 (обидві — Київ).

В. І. Скрипченко

Бібліографічний опис:

Писаренко Георгій Степанович / В. І. Скрипченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-878965>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).